

Súd: Okresný súd Prievidza
Spisová značka: 12Ps/1/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3818200184
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Matulák
ECLI: ECLI:SK:OSPD:2018:3818200184.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prievidza sudcom JUDr. Róbertom Matulákom v právnej veci navrhovateľa: V. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom K., Ľ. Q. X/X, o návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u V. E., nar. XX.X.XXXX, bytom Ľ. Q. X/X, zast. procesným opatrovníkom, N. G., nar. X.XX.XXXX, bytom K., N. XX/X, za účasti zástupcu Okresnej prokuratúry Prievidza, takto

rozhodol:

I. Konanie v časti o návrhu navrhovateľa o uloženie ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou V. E., nar. XX.X.XXXX, zastavuje.

II.1 Súd o b m e d z u j e spôsobilosť na právne úkony V. E., nar. XX.X.XXXX, bytom K., Ľ. Q. X/X, tak, že nie je spôsobilý nakladať s finančnými prostriedkami v sume prevyšujúcej 100 eur mesačne, s hnutelným a nehnuteľným majetkom, preberať dôchodok, resp. iné dávky či finančnú hotovosť v sume prevyšujúcej 100 eur mesačne, uzatvárať úverové zmluvy a pôžičky, byť ručiteľom iným osobám, samostatne konať pred súdmi a finančnými inštitúciami, rozhodovať o svojej psychiatrickej liečbe a poskytnutí zdravotnej starostlivosti a sociálnej pomoci svojej osobe.

II.2 Ustanovuje V. E., nar. XX.X.XXXX, opatrovníka v osobe N. G., nar. X.XX.XXXX, bytom K., N. XX/X.

II.3 Oprávnením a povinnosťou opatrovníčky je starať sa o hnutelný a nehnuteľný majetok opatrovaného, preberať za neho dôchodok, výplaty, dávky či inú finančnú hotovosť a ostatné pravidelné platby, zastupovať ho pred peňažnými a finančnými ústavami, nebankovými subjektmi, súdmi a rozhodovať o jeho psychiatrickej liečbe a ostatnej zdravotnej starostlivosti tak, aby neutrpel žiadnu ujmu na svojich právach.

II.4 Ostatné právne úkony bude V. E., nar. XX.X.XXXX, vykonávať sám.

II.5 Úkony presahujúce rámec bežnej veci podliehajú schváleniu súdu.

II.6 Opatrovníčka je povinná podávať správu o svojej činnosti súdu dvakrát ročne, najneskôr do 15.1. a 15.7. toho ktorého kalendárneho roka.

II.7 Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

II.8 Štátu náhradu trov nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľ, otec posudzovaného, návrhom podaným na súd dňa 12.1.2018, žiadal, aby súd obmedzil spôsobilosť na právne úkony u jeho syna tak, že tento nie je spôsobilý preberať dôchodok a nie je spôsobilý disponovať finančnými prostriedkami a majetkovými hodnotami prevyšujúcimi sumu 20 eur. Súčasne navrhol, aby súd nariadil u posudzovaného ochranné psychiatrické liečenie ústavnou formou. V návrhu navrhovateľ uviedol, že posudzovaný je invalidný dôchodca a žije s ním v spoločnej domácnosti. Od roku 2002 trpí paranoidnou schizofréniou, na ktorú sa aj ambulantne lieči. Od roku 2017 nad mieru požíva alkoholické nápoje a odmieta liečbu s tým, že je vyliečený. Ich spolužitie bolo pomerne usporiadané do 30.6.2017, kedy sa v dôsledku zhoršenia psychického stavu vyhrážal jemu a jeho manželke, E. E., zabitím. Aj v dôsledku toho bola jeho manželka pre náhle zhoršenie zdravotného stavu od 1.7.2017 hospitalizovaná v NsP Bojnice a dňa 3.10.2017 zomrela. Voči jeho synovi je v súčasnosti vedené konanie v trestnej veci pod sp.zn. 3Nt/22/2017 na tunajšom súde. Jeho syn viac ako 15 rokov trpí na paranoidnú schizofréniu, jeho stav sa v roku 2017 zhoršil pre odmietanie ambulantnej liečby, pričom kvôli nebezpečnému vyhrážaniu museli 30. júna 2017 privolať políciu aj RZP a syn bol hospitalizovaný na psychiatrickom oddelení NsP Bojnice. V auguste bol prevezený do liečebne Veľké Zálužie a v septembri súhlasil s umiestnením v DSS Kostolná - Záriečie v okrese Trenčín. Po stabilizovaní jeho stavu ho 20.12.2017 vzal natrvalo z DSS Kostolná - Záriečie domov. Po krátkom čase začal opäť požívať alkohol, prestal užívať predpísané lieky a následne, ako sa mu doma opäť vyhrážal, dňa 2.1.2018, v obave o svoj život, bol podaný oznámenie na políciu. Syn bol políciou zaistený a neskôr umiestnený na psychiatrickom oddelení NsP Bojnice, kde je až doposiaľ. Keďže nemožno očakávať, že by sa v dohľadnej dobe zdravotný stav jeho syna zlepšil a opakovane odmieta ambulantne sa liečiť, navrhuje obmedziť jeho spôsobilosť na právne úkony a uloženie mu ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou. Súčasne navrhol, aby bol svojmu synovi ustanovený za opatrovníka po tom, ako bude jeho spôsobilosť na právne úkony obmedzená.

2. V priebehu konania súd uznesením č.k. 12Ps/1/2018-13, zo dňa 13.2.2018, ustanovil posudzovanému procesného opatrovníka v osobe N. G., sestry posudzovaného. Procesná opatrovníčka sa po vykonanom dokazovaní k návrhu o čiastočné pozbavenie spôsobilosti na právne úkony u jej brata pripojila a žiadala mu vyhovieť v zmysle záverov znaleckého posudku. Súčasne opatrovníčka žiadala, aby to bola ona, kto bude ustanovená do funkcie opatrovníka svojmu bratovi po tom, ako tento bude čiastočne obmedzený vo svojej spôsobilosti na právne úkony. V tejto súvislosti poukázala na to, že navrhovateľ, jej otec, by mohol byť pri výkone tejto funkcie zo strany svojho syna ovplyvňovaný.

3. Dňa 6.3.2018 súd v CSS Kolonka vzhliadol a vypočul posudzovaného V. E., ktorý bol poučený o svojich procesných právach a povinnostiach, ktorý súčasne aj prevzal súdnu zásielku, pozostávajúcu z predvolania na ďalší termín pojednávania, návrhu, príloh založených v spise a poučenie o svojich procesných právach a povinnostiach. Vo svojej výpovedi posudzovaný okrem iného uviedol, že otec ho mal udať za to, že ho mal napadnúť nožikom, čo sa však nestalo, len sa spolu pohašterili. Uviedol, že sa o seba vie postarať, ale otec sa nevie o seba postarať, pretože nevie variť ani prať. Nerozumie, z akého dôvodu ho udal, myslí si, že je to tým, že chce byť vo svojom byte sám. Tento byt však nie je len jeho a on sám má právo na základe dedičského konania po mame v byte zostať. Do zariadenia, v ktorom bol umiestnený, ho dal niekto zo súdu, asi prišlo nejaké nariadenie. Bol v bojnickej nemocnici na psychiatrii, či mu náhodou nepreplo v hlave, ako je však možno vidieť, je celkom v poriadku a teda nevie, čo sa deje. On by sa chcel k otcovi vrátiť bývať aspoň na pol roka, aj by všetko spolu lepšie utiahli, a potom by si našiel nejakú priateľku. Nevie, z akého dôvodu ho otec udal, on je tiež chorý na hlavu a on to má možno po ňom. On sám ani nepotrebuje, aby sa niekto o neho staral. Na otázku sudcu, či by s otcom dokázal spolu vyjsť, uviedol, že áno. U žiadneho lekára už dlho nebol, pretože stále chodí po liečeniach.

4. Súd vykonal dokazovanie výsluchom navrhovateľa, procesnej opatrovníčky, znalca, zástupcu Okresnej prokuratúry Prievidza, oboznámením obsahu spisu a pripojených spisov tunajšieho súdu sp.zn. 13Ps/15/2007, 0Tp/447/2011, 1Tp/56/2017, na základe čoho zistil tento skutkový stav:

5. Prvýkrát bol podaný návrh o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony u posudzovaného na tunajší súd dňa 14.5.2007, ktoré konanie bolo uznesením tunajšieho súdu č.k. 13Ps/15/2007-9 zo dňa 29.6.2007 z dôvodu jeho späťvzatia podľa vtedy platného ust. § 96 Občianskeho súdneho poriadku zastavené.

6. Z lekárskej správy MUDr. Danici Hudecovej, odborného lekára, psychiatra, zo dňa 11.1.2018, mal súd zistené, že posudzovaný je dlhodobo liečený pre duševnú chorobu, pre ktorú je na invalidnom dôchodku.

V minulosti mal aj súdom nariadenú psychiatrickú liečbu. Vzhľadom k ťažkému priebehu ochorenia, doporučuje súdom prehodnotiť rozsah spôsobilosti na právne úkony u posudzovaného.

7. Z dôvodu psychických problémov na strane posudzovaného a z toho vyplývajúcich konfliktov medzi navrhovateľom a jeho synom, v mieste bydliska posudzovaného a jeho otca v minulosti opakovane zasahovala polícia a posudzovaný bol takisto opakovane trestne stíhaný (uznesenia z č.l. 51 a 53).

8. V konaní vedenom na tunajšom súde pod sp.zn. 1Tp/56/2017 bol vydaný príkaz na skúmanie duševného stavu posudzovaného z dôvodu, že je obava, že trpí poruchou osobnosti, čo môže mať významný vplyv na jeho rozpoznávacie a ovládacie schopnosti a preto súd navrhol skúmanie jeho duševného stavu.

9. V konaní vedenom na tunajšom súde pod sp.zn. 0Tp/447/2011 sudca pre prípravné konanie prikázal dňa 14.11.2011 vyšetriť duševný stav posudzovaného.

10. Uznesením Okresného súdu Prievidza, č.k. 3Nt/22/2017-79 zo dňa 22.5.2018, súd uložil posudzovanému podľa § 73 ods. 2 písm. c/ Trestného zákona s použitím § 74 ods. 1 Trestného zákona ochranné psychiatrické liečenie ambulantnou formou.

11. Na pojednávaní pred súdom, dňa 30.7.2018, vzal navrhovateľ návrh v časti, ktorým sa domáhal uloženia ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou V. E., nar. XX.X.XXXX, späť a v tejto časti žiadal konanie zastaviť.

12. Akceptujúc dispozičné právo navrhovateľa s predmetom konania, súd, so súhlasom ostatných účastníkov konania, konanie v časti návrhu navrhovateľa o uloženie ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou V. E., nar. XX.X.XXXX, zastavil podľa § 29 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“).

13. Zo záveru písomného znaleckého posudku č. 16/2018 súdom ustanoveného znalca, MUDr. Andreja Smetánku, z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria (liečba alkoholizmu a toxikománie, gerontopsychiatria) a sexuológia, mal súd zistené, že posudzovaný trpí trvalou duševnou poruchou vážnej intenzity, paranoidnou schizofréniou s postprocesuálnou (schizofrénnou porucha narušila a zmenila osobnosť) zmenou osobnosti. Paranoidná schizofrénia v roku 2001 priniesla do jeho života zlom, podrobil sa opakovaným (najmenej tuctu) psychiatrickým akútnym hospitalizáciám, no nespoľahlivo užíval tabletkovú i injekčnú antipsychotickú liečbu, ktorú s rôznymi obmenami účinných látok a ich dávok požíva dodnes. Nemal a nemá pocit choroby, liečbu vynecháva, prerušuje jej užívanie, čo viedlo k zhoršeniu a sfrekventneniu dekompenzácií schizofrénnou poruchy s nutnosťou hospitalizácií. Ostal invalidizovaný pre psychickú poruchu, nie je schopný sa zamestnať pre porušené psychické funkcie. V roku 2017 nastali vzťahové aj generačné problémy s otcom, došlo k vážnemu zhoršeniu psychiky posudzovaného, k zvýšenému požívaniu alkoholu, ktorým si „samoliečiteľsky“ pomáhal potlačovať schizofrénnu príznaky, čo viedlo k dlhodobej jeho hospitalizácii, resp. k následnému umiestneniu do psychiatricky špecializovaného Centra sociálnych služieb pri Trenčíne a neskôr v Púchove, kde došlo napriek režimovej liečbe k ďalšej dekompenzácii schizofrénie a akútnemu prijatiu 3.5.2018 na psychiatrické oddelenie NsP Považská Bystrica za asistencie RZP a polície. Počas dekompenzácie poruchy bol opakovane obvinený a riešený políciou pre agresívne prejavy vyplývajúce z duševnej poruchy, pričom v minulosti absolvoval aj ochrannú psychiatrickú liečbu. Posudzovaný pod vplyvom duševnej poruchy v minulosti bezdôvodne zobral pôžičku, pričom sa nestaral o platenie, ktoré zabezpečili rodičia. Tiež sa preukázalo, že nevie hospodáriť s finančnými prostriedkami, náruživý fajčí, požíva kofeín a epizodicky škodlivo požíva tiež alkohol bez racionálnej možnosti, korekcie týchto závislostí. Absolvoval opakované hospitalizácie na psychiatrii (skoro vždy ako následok nespôlupráce v liečbe s vynechaním medikácie), objavili sa „reziduálne postpsychotické“ zmeny v osobnosti posudzovaného ako následok či skôr vyústenie schizofrénnou poruchy - prítomná zvýšená impulzivita, znížená frustračná tolerancia, neschopnosť dlhodobej pracovnej, či inej činnosti. Aktuálne je jeho duševný stav čiastočne stabilizovaný počas psychiatrickej hospitalizácie, je v stave čiastočnej sociálnej úzdravy, čo znamená, že príznaky schizofrénnou poruchy sú prítomné v „skrytej forme“, pacient o nich nehovorí, nie sú viditeľné, no jeho psychika je labilná, a po minimálnej záťaži sa objavujú náhle, akútne schizofrénnu príznaky (halucinácie, bludy, oslabenie až strata kontroly reality) a tiež pretrvávajú dlhodobé následky poruchy, ktoré trvalo hendikepujú pacienta a trvalo zmenili jeho osobnosť.

Posudzovaný nie je podľa znalca v dôsledku svojej duševnej choroby spôsobilý v plnej miere samostatne konať, ovládať svoje konanie, spravovať majetok, hospodáriť s financiami, postarať sa o seba, a nie je schopný robiť niektoré právne úkony, zároveň je prítomná nedostatočná anticipácia možných dôsledkov konania a premenných, spojených nielen s právami, ale aj povinnosťami, čoho následkom je naivná dôverčivosť, či zvýšená ovplyvniteľnosť, zvyrazňujúca sa počas častých dekompenzácií psychickej poruchy. Z psychiatrického hľadiska sú u neho splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Nie je schopný vystupovať pred finančnými inštitúciami, kde samostatne nemôže konať zmysluplne. Navrhuje tiež obmedzenie jeho spôsobilosti na právne úkony v tom smere, že nie je spôsobilý na majetkoprávne a dedičské úkony, uzatvárať kúpne zmluvy, darovacie zmluvy, zmluvy o úvere, prevádzať svoj hnutel'ný a nehnuteľný majetok na iné osoby, akýmkoľvek spôsobom ho zafažiť a spísať závet, jeho príjem resp. účet by mal spravovať opatrovník, ktorý zabezpečí vynaloženie finančných prostriedkov na zabezpečenie životných nákladov posudzovaného (bývania, stravovania a podobne) a so zvyškom (vreckovým) môže posudzovaný hospodáriť do výšky 100 eur mesačne. Uviedol tiež, že posudzovaný nie je takisto schopný vyjadriť svoj súhlas, resp. odmietnuť zdravotnú starostlivosť resp. posúdiť a odmietajú sociálnu pomoc, bez ktorej nie je schopný sám existovať. O stabilizácii psychiky by mal byť posudzovaný schopný obstaráť si svoje základné bežné záležitosti s úradmi, samosprávou (pošta, obchod). Podľa znalca posudzovaný je schopný pochopiť význam súdneho rozhodnutia, jeho účasť na pojednávaní by však mohla na posudzovaného vplývať nepriaznivo, pretože nie je ešte dlhodobo stabilizovaný jeho psychický stav po nedávnej akútnej dekompenzácií.

14. Znalec po vypočutí na pojednávaní na záveroch svojho znaleckého posudku zotrval. Uviedol, že posudzovaný je v súčasnej dobe schopný zvažovať, posudzovať veci bežného charakteru, vie sa v základnej rovine o seba postarať, vie si zabezpečiť záležitosti týkajúce sa orgánov verejnej správy, súdov, avšak v stave stabilizácie. Menovaný nevie v zmysle finančného dostatočne zväžiť naloženie s príjmami a výdavkami, posúdiť a zväžiť zmysluplnosť podrobiť sa liečbe. V tomto zmysle je ohrozený, pretože je ľahko ovplyvniteľný, má zníženú frustračnú toleranciu a je aj ľahko zneužiteľný. Aj z tohto dôvodu doporučoval, aby nebol posudzovaný schopný vykonávať právne úkony v zmysle finančného hospodárenia a samostatne vystupovať pred finančnými inštitúciami. Je presvedčený, že po zabezpečení jeho existenčných nákladov, resp. samotnej existencie, by bol schopný hospodáriť s istým finančnými obnosom, ktorým by boli pokryté jeho nároky v zmysle vreckového. Zotrval tiež na tom, že nie je schopný vyjadriť svoj súhlas, resp. odmietnuť svoju zdravotnú starostlivosť a tiež posúdiť a odmietnuť sociálnu pomoc či už rodiny alebo inštitúcie, bez ktorej nie je schopný samostatnej existencie.

15. Po oboznámení sa s obsahom znaleckého posudku, resp. aj po vypočutí znalca na pojednávaní, sa navrhovateľ a takisto procesná opatrovníčka posudzovaného so závermi znalca stotožnili, pričom súhlasili s tým, aby súd obmedzil posudzovaného spôsobilosti na právne úkony v tom rozsahu, ako to navrhol znalec. Súčasne procesná opatrovníčka žiadala a navrhovateľ s tým napokon súhlasil, aby do funkcie opatrovníka ustanovil súd posudzovanému na čas, kedy bude obmedzený v spôsobilosti na právne úkony, jeho sestru, N. G..

16. Zástupkyňa Okresnej prokuratúry Prievidza po vykonanom dokazovaní uviedla, že bolo v konaní preukázané, že posudzovaný trpí trvalou duševnou poruchou vážnej intenzity, v dôsledku ktorej nie je spôsobilý samostatne konať v tom rozsahu, ako to vymedzil znalec vo svojom znaleckom posudku a preto navrhla, aby súd v tomto rozsahu obmedzil u posudzovaného jeho spôsobilosť na právne úkony.

17. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov, alebo omamných prostriedkov či jedov, je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

18. Podľa § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka, zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

19. Podľa § 248 ods. 1 a 2 CMP, konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa §§ 272 až 277 CMP. Ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka.

20. Súd po vykonanom dokazovaní, vychádzajúc z citovaných ustanovení zákonov, návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u V. E., nar. XX.X.XXXX, vyhovel. V konaní bolo preukázané, že posudzovaný trpí vážnou duševnou poruchou, v dôsledku ktorej bol aj invalidizovaný, pričom ide o trvalý stav s nepriaznivou prognózou. Uvedené skutočnosti mal súd preukázané zo záveru znaleckého dokazovania. O porucha nie je len prechodného charakteru, v dôsledku ktorej poruchy nie je posudzovaný, tak, ako to v priebehu konania mal súd zistené z výpovedí navrhovateľa, sestry posudzovaného, samotnej výpovede posudzovaného a predovšetkým zo záverov znaleckého dokazovania, spôsobilý robiť niektoré úkony, týkajúce sa jeho osoby, uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. Zistenia znalca neboli v konaní namietané a ani súd nemal žiadne pochybnosti o opodstatnenosti obmedzenia spôsobilosti na právne úkony posudzovaného. Preto súd obmedzil posudzovaného v jeho spôsobilosti na právne úkony v rozsahu uvedenom vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

21. Súd zároveň ustanovil za opatrovníka V. E. jeho sestru, ktorá s ustanovením za opatrovníka súhlasila. Pretože N. G. má so svojím bratom dobrý vzťah a je s ním v pravidelnom kontakte, predstavuje podľa názoru súdu záruku v tom, že si bude svoje povinnosti z funkcie opatrovníka riadne plniť.

22. V súlade s § 274 ods. 2 CMP súd zároveň vymedzil rozsah práv a povinností opatrovníčke, ktorý zodpovedá rozsahu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony u posudzovaného.

23. V súlade s § 93 vyhlášky č. 543/2005 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v platnom znení, súd vymedzil opatrovníčke povinnosť podávať správy o hospodárení s majetkom a správy o opatrovancovi.

24. O náhrade trov konania účastníkov súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

25. Podľa § 251 ods. 1 CMP trovy dôkazov platí štát. Keďže štátu vznikli trovy konania zaplatením odmeny a výdavkov súdom ustanovenému znalcovi v súvislosti so znaleckým dokazovaním a nešlo v konaní nešlo o zjavne bezdôvodný návrh na začatie konania, súd rozhodol o trovách štátu tak, že sa štátu náhradu trov konania nepriznáva.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Krajský súd v Trenčíne. Odvolanie sa podáva na Okresný súd Prievidza v štyroch vyhotoveniach (§ 357 písm. d/ CSP v spojení s § 362 ods. 1 CSP). Odvolanie musí obsahovať okrem všeobecných náležitostí (označenie súdu, ktorému je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, spisovú značku konania, podpis) označenie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa toto rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).